

ВІДГУК
офіційного опонента доктора педагогічних наук, професора
Сущенко Лариси Олександрівни на дисертацію
Шевченка Олександра Анатолійовича
«Методика навчання учнів у гуртках початкового технічного профілю
закладів позашкільної освіти»,
представлену на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії
за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки

У сучасних умовах в Україні позашкільна освіта як невід'ємний складник системи освіти відіграє вагомую роль у підготовці підростаючого покоління, їх вихованні, навчанні, розвитку та соціалізації. Саме заклади позашкільної освіти, забезпечуючи організацію змістовного дозвілля вихованців, учнів, слухачів згідно їх здібностей, задатків, нахилів і талантів є центрами всебічно розвиненої особистості.

Особливої важливості в умовах нових реалій набуває робота з дітьми дошкільного і молодшого шкільного віку, які займаються у гуртках та інших творчих об'єднаннях закладів позашкільної освіти. Дана проблематика має важливе значення і за сучасних соціально-освітніх умов виступає на передній план та потребує нового комплексного вирішення. Отже, дисертаційна робота Шевченка Олександра Анатолійовича «Методика навчання учнів у гуртках початкового технічного профілю закладів позашкільної освіти» присвячена актуальній і важливій проблемі сучасності.

Дисертант чітко визначив об'єкт, предмет, мету та завдання дослідження, що сприяло виконанню роботи на належному науковому рівні. Визначення комплексу теоретичних та емпіричних методів дослідження сприяли досягненню мети і поставлених завдань щодо теоретичного обґрунтування, розробки та експериментальної перевірки методики навчання учнів у гуртках початкового технічного профілю закладів позашкільної освіти.

Дисертація Шевченка О. А. виконана відповідно до тематичного плану науково-дослідної роботи НПУ імені М. П. Драгоманова за науковим напрямом «Теорія та технологія навчання і виховання в системі освіти», проводилася згідно Розпорядження Президента України «Розроблення сучасної концепції

позашкільної освіти в умовах децентралізації» від 20.05.2017 р. №114/2017-рп, а також плану заходів щодо реалізації Концепції розвитку природничо-математичної освіти (STEM-освіти) до 2027 р., затвердженого Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13.01.2021 р. № 131-р.

Варто відзначити, що представлене дисертаційне дослідження характеризується цілісністю, системністю, що дає підстави стверджувати про логіку дослідницької ідеї та отримані результати дослідження.

Відмітимо, що серед найбільш вагомих результатів дослідження, які містять наукову новизну, наступні:

- визначена і обґрунтована методика навчання учнів у гуртках початкового технічного профілю закладів позашкільної освіти на основі STEAM-підходу;
- розкрита організаційна структура навчання учнів у гуртках початкового технічного профілю закладів позашкільної освіти на основі STEAM-підходу, яка включає такі компоненти: проектування, організація, реалізація, контроль;
- розроблення змісту, форм та методів навчання учнів у гуртках початкового технічного профілю закладів позашкільної освіти на основі STEAM-підходу із застосуванням «Science / Природа», «Technology / Техніка», «Engineering / Інженерія», «Art / Мистецтво», «Mathematics / Математика»;
- удосконалені теоретичні основи та історико-педагогічні етапи діяльності гуртків початкового технічного профілю закладів позашкільної освіти;
- уточнення змісту понять «гуртки початкового технічного профілю закладів позашкільної освіти», «методика навчання учнів у гуртках початкового технічного профілю закладів позашкільної освіти», «науково-технічна творчість», «STEAM-підхід у гуртках початкового технічного профілю закладів позашкільної освіти»;
- показники та критерії навчальних досягнень учнів у гуртках початкового технічного профілю закладів позашкільної освіти.

Практична цінність дисертаційної роботи Шевченко О. А. не викликає сумніву, враховуючи розробку і впровадження у закладах позашкільної освіти

навчально-методичних матеріалів з позашкільної освіти для гуртків початкового технічного профілю з елементами STEAM.

При цьому автор дисертаційного дослідження безпосередньо виконував практичну реалізацію та апробацію представлених ним матеріалів, здійснюючи педагогічну діяльність у закладах позашкільної освіти – Центрі позашкільної роботи Святошинського району м. Києва, Центрі науково-технічної творчості молоді «Сфера» Оболонського району м. Києва, Національного центрі «Мала академія наук України».

У першому розділі «Теорія і практика діяльності гуртків початкового технічного профілю у системі позашкільної освіти» Шевченко О. А. з урахуванням аналізу інформаційних джерел, нормативно-правових документів представляє основні положення щодо науково-технічної творчості як теоретичної основи діяльності гуртків науково-технічного напрямку позашкільної освіти. Особливу увагу приділяє історико-педагогічним етапам діяльності гуртків початкового технічного профілю закладів позашкільної освіти, а також їх сучасному стану.

У другому розділі «Методика навчання учнів у гуртках початкового технічного профілю закладів позашкільної освіти на основі STEAM-підходу» розкриває методологічні підходи до навчання учнів у гуртках початкового технічного профілю в системі позашкільної освіти. При цьому зосереджує увагу на організаційній структурі навчання учнів у гуртках початкового технічного профілю закладів позашкільної освіти на основі STEAM-підходу.

Детально представляє розроблений зміст, форми та методи навчання у гуртках початкового технічного профілю закладів позашкільної освіти на основі STEAM-підходу, де застосовується «Science / Природа», «Technology / Техніка», «Art / Мистецтво», «Engineering / Інженерія», «Mathematics / Математика».

У третьому розділі «Організація та проведення педагогічного експерименту» акцентує увагу на показниках та критеріях оцінювання навчальних досягнень учнів у гуртках початкового технічного профілю закладів позашкільної освіти. Безпосередньо проводить експериментальне дослідження методики

навчання учнів у гуртках початкового технічного профілю закладів позашкільної освіти на основі STEAM-підходу, яке підтверджує ефективність запропонованої методики.

Варто відзначити, що підсумком дисертаційної роботи є логічно сформовані і обґрунтовані висновки згідно поставлених завдань, що містять наукову новизну та теоретичне значення одержаних результатів дослідження у галузі методики навчання учнів у гуртках початкового технічного профілю закладів позашкільної освіти.

Заслуговує позитивної оцінки достатня апробація теоретичних і практичних результатів дослідження, їх впровадження у діяльність закладів позашкільної освіти. Зокрема, у Центрі науково-технічної творчості молоді «Сфера» Оболонського району м. Києва, Центрі позашкільної роботи Святошинського району м. Києва, Житомирському міському центрі науково-технічної творчості учнівської молоді, Комунальному закладі позашкільної освіти «Дніпропетровський обласний центр науково-технічної творчості та інформаційних технологій учнівської молоді», Національному центрі «Мала академія наук України», Комунальному закладі «Харківська обласна мала академія наук Харківської обласної ради», Комунальному закладі «Безлюдівський юридичний ліцей імені Героя Радянського Союзу І. Я. Підкопая Безлюдівської селищної ради».

Слід позитивно відмітити і науковий доробок Шевченка О. А., який представлено у 11 публікаціях, зокрема 9 одноосібних, серед яких 7 статей у наукових фахових виданнях, із них 2 – у зарубіжних наукових виданнях, 1 із яких індексується у Web of Science, 3 – тези конференцій, 1 – навчально-методичне видання.

Загалом позитивно оцінюючи дисертацію Шевченка О. А., варто звернути увагу на такі недоліки та дискусійні моменти:

1. На наш погляд, доцільно було б у дисертації також розкрити управлінські механізми навчання учнів у гуртках початкового технічного профілю закладів позашкільної освіти.

2. Доречно було б окресли питання навчання учнів у гуртках початкового технічного профілю закладів позашкільної освіти інших державах.

3. У дисертації ґрунтовно представлено питання освітнього середовища, водночас не відображено питання побудови гуманно розвивального середовища закладу позашкільної освіти як базису всебічного розвитку особистості.

4. Бажано було б окресли питання гендерного підходу до навчання учнів у гуртках початкового технічного профілю закладів позашкільної освіти.

5. У дисертації зустрічаються стилістичні помилки.

Підсумовуюче вищезазначене, констатуємо, що дисертаційне дослідження Шевченко Олександра Анатолійовича на тему «Методика навчання учнів у гуртках початкового технічного профілю закладів позашкільної освіти» є самостійно виконаною, завершеною науковою працею, що відповідає постанові Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» № 44 від 12.01.2022 р., а її автор заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

Офіційний опонент:
завідувач кафедри дошкільної
та початкової освіти
Запорізького національного університету,
доктор педагогічних наук, професор

Лариса СУЩЕНКО

Підпис засвідчую:
проректор з науково-педагогічної роботи
Запорізького національного університету,
доктор історичних наук, професор

Юрій КАГАНОВ